

Програма гуманітарної, стабілізаційної, відбудовчої й економічної допомоги Україні у 2023-2025 рр.

(затверджено Постановою Уряду ЧР №855 від 12 жовтня 2022 р.)

Ця програма враховує традиційно міцні чесько-українські стосунки й спирається на дотеперішню гуманітарно-стабілізаційну допомогу, підтримку процесу реформ й чеську торговельну діяльність в Україні.

З огляду на тривання війни під час реалізації заходів нижчезазначених програм завжди враховуватиметься безпекова ситуація в країні (аналіз ризиків).

I. ГУМАНІТАРНА, СТАБІЛІЗАЦІЙНА Й ВІДБУДОВЧА ДОПОМОГА (гарант МЗС)

Предметом цієї частини Програми є гуманітарна, стабілізаційна й відбудовча допомога Україні у 2023-2025 роках (надалі «Програма I»). Програма I відповідає Закону «Про закордонну співпрацю з метою розвитку» (Закон про ЗСР), враховує чинні методики ЗСР й доповнює затверджений План ЗСР на 2022 рік (підготовка окремого матеріалу щодо України анонсована в пояснювальній записці).

Програма I визначає заходи ЗСР, за допомогою яких Чеська Республіка зможе зробити вагомий внесок у стабілізацію, відбудову й розвиток України, зокрема в аспекті подолання наслідків війни. Для реалізації запропонованих заходів у 2023-2025 роках необхідно щорічно виділяти 280 млн чеських крон Міністерству закордонних справ, 120 млн чеських крон Міністерству внутрішніх справ, 14,5 млн чеських крон Міністерству освіти, молоді й спорту та 0,5 млн чеських крон Міністерству охорони здоров'я.

Актуальна ситуація

Російська агресія проти України сьогодні є головним безпековим, політичним й економічним викликом для Чеської Республіки, ЄС та всього світу.

При цьому Чеська Республіка має давні політичні, економічні й гуманітарні стосунки з Україною, досвід допомоги з метою розвитку й традиційно добру репутацію в Україні. З 2014 року Україна є специфічною країною з погляду ЗРС і водночас пріоритетною країною у справі підтримки процесу реформ. Українці є другою за чисельністю національною меншиною на нашій території, що не в останню чергу пов'язано з кількістю біженців від війни, адже Чехія стала однією з головних країн, де вони отримали прихисток. З початку російського вторгнення в Україну Чеська Республіка надала тимчасовий захист понад 415 000 українських біженців (дані станом на 20 серпня 2022 року). Чеські громадяни й компанії пожертвували від 3 до 4 мільярдів чеських крон неурядовим організаціям, які допомагають долати наслідки війни в Україні або працюють із біженцями на нашій території.

Підтримка України посідає перше місце серед пріоритетів чеського головування в Раді Європейського Союзу. Одним з інструментів внутрішньої реалізації цього пріоритету є й цей документ.

Програма I реагує на потреби, сформульовані українською стороною. Вона є продовженням як уже реалізованих щорічних заходів, так і тих, що наразі тривають.

Гуманітарно-відбудовча програма ЧР

Враховуючи позитивний досвід реалізації регіональних гуманітарно-відбудовчих програм¹, для Програми I запропоновано аналогічну концепцію, яка з 2016 року не раз довела свою дієвість. Загалом на початковому етапі йтиметься про гуманітарні проекти й надання стабілізаційної допомоги, на які потім спиратиметься співпраця в галузі відбудови й розвитку, а згодом і торговельна співпраця з використанням комплексної державної підтримки експорту товарів, послуг та інвестицій, описаних в інших частинах матеріалу.

Попри те, що умови для повноцінної відбудови в Україні ще не склалися, необхідно вже зараз підготувати заходи, які Чеська Республіка реалізовуватиме для сприяння відбудові країни, включно з її зближенням з ЄС. У короткостроковій перспективі мова йтиме переважно про безпосередню допомогу на місцях, стабілізацію базових умов життя. Тому гуманітарний елемент залишається й надалі присутнім у Програмі I, передусім у формі проектів невідкладної допомоги внутрішньо переміщеним особам і біженцям, що повертаються, зокрема і з погляду їхньої реінтеграції. При цьому частка стабілізаційної допомоги з довгостроковим ефектом поступово зростатиме, так само як і співпраці в цілях розвитку.

Важливим складником Програми I буде **підтримка процесу реформ**. Україна вже тривалий час є однією з пріоритетних країн у справі підтримки реформ, яка зосереджена на розбудові й зміцненні демократичних інститутів, верховенства права та принципів належного врядування („good governance“). Проекти будуть розширені і в зв'язку з наданням Україні кандидатського статусу.

Ширший регіональний контекст

Окрім діяльності в Україні, необхідною й стратегічно важливою буде реалізація діяльності в **Молдові й Грузії**. Ці три країни утворюють так звану Асоційовану трійку; вони підписали Угоди про асоціацію з ЄС, включно з поглибленою та

¹ Цей матеріал враховує досвід реалізованих до цього часу багаторічних програм допомоги Сирії (Надання Сирії гуманітарної допомоги, підтримки в галузі розвитку й відбудови у 2016-2019 рр. відповідно до Постанови уряду № 588/2016 з подальшим Продовженням надання Сирії гуманітарної допомоги, підтримки в галузі розвитку й відбудови у 2020-2021 рр. відповідно до ПУ № 587/2019) й Іраку (Програма підтримки чеської участі у стабілізації й відбудові Іраку у 2018-2021 рр. відповідно до ПУ № 824/2017), а також Програми заходів із підтримки країн походження й транзиту мігрантів в Африці у 2020-2022 рр. та Чеської програми відбудови у Близькосхідному регіоні в 2022-2026 рр.

всеохопною зоною вільної торгівлі, а Молдова й Україна у червні 2022 року отримали статус кандидатів на вступ до ЄС. Завдяки проектам експертної співпраці можна буде досягти мультиплікативного ефекту в цих країнах (наприклад, проекти з наближення місцевих параметрів до стандартів ЄС). Що стосується Молдови, яка є значним реципієнтом українського міграційного потоку, слід і надалі брати до уваги потребу в гуманітарній допомозі й стабілізації ситуації з біженцями.

Ширше регіональне охоплення Програми I дасть змогу гнучко реагувати на розвиток ситуації в Україні, а також на ширші регіональні потреби, зокрема, в контексті співпраці з ЄС й ООН.

Дотеперішня діяльність в Україні

У зв'язку з війною в Україні Чеська Республіка регулярно надає підтримку, передбачену бюджетом МЗС для гуманітарної допомоги, а також у рамках програм інших міністерств. Проте наслідки війни настільки масштабні, що цих коштів недостатньо. Дотепер діяльність була зосереджена на гуманітарній допомозі й задоволенні основних потреб ВПО в Україні та українських біженців у Молдові. Це була переважно матеріальна допомога з медичними матеріалами, забезпечення житлом, харчовими продуктами й задоволення інших базових потреб біженців і жертв війни.

У 2014-2021 роках на діяльність із ЗСР й гуманітарної допомоги в Україні було передбачено 355 млн чеських крон. Очікується, що загальна сума, виділена в 2022 році на гуманітарну допомогу й допомогу в цілях розвитку під егідою МЗС, досягне 364 млн чеських крон. Програма I спиратиметься на досвід провадження таких заходів.

У рамках програми MEDEVAC у 2014-2021 роках з України до Чехії було евакуйовано 49 поранених, організовано навчання й стажування медичного персоналу, а також реалізовано проекти з підтримки медичної інфраструктури загалом на суму 17,2 млн чеських крон. У 2022 році на допомогу Україні було виділено 175 млн чеських крон, ця сума була використана в рамках програм МВС «Допомога на місці» (130 млн чеських крон) та MEDEVAC (45 млн чеських крон) у формі надання матеріальної допомоги, евакуації поранених і грошових пожертв міжнародним організаціям.

Пропоновані заходи та їхні параметри

Конкретні проекти Програми I буде ідентифіковано після затвердження фінансування, а також у співпраці з українською стороною. Вони охоплюватимуть не лише пріоритетні напрямки ЗСР в Україні (гуманітарна допомога й стабілізація, охорона здоров'я, освіта, державне врядування та громадянське суспільство), а й інші сектори.

Значну частину Програми I становитимуть експертні місії й провадження досліджень у низці галузей державного й громадського врядування (**наближення до стандартів ЄС**). Експертний внесок наших інституцій, враховуючи наш

власний, не такий віддалений у часі досвід вступу до ЄС, стане корисним складником нашої діяльності в цих країнах.

Ідентифікація конкретних проєктів та їхня реалізація передбачає співпрацю з відповідними відомствами (МЗС, включно з дипломатичними представництвами й Чеською агенцією з розвитку, Міністерство промисловості і торгівлі, включно з агентством CzechTrade, також Канцелярія Уряду ЧР, Міністерство фінансів, Міністерство культури, Міністерство оборони, Міністерство освіти, молоді й спорту, Міністерство внутрішніх справ і Поліція ЧР, Міністерство сільського господарства, Міністерство охорони здоров'я, Міністерство охорони довкілля, Міністерство юстиції, Міністерство праці й соціальної політики, Міністерство транспорту, Міністерство регіонального розвитку), представники яких разом із представниками платформ і Чеської агенції з розвитку є членами **Міжвідомчої робочої групи щодо України** при Раді з питань ЗРС. Ця робоча група оцінюватиме й затверджуватиме вибір проєктів за Програмою I, насамперед задля підтримки синергії між окремими міністерствами. Вона також схвалюватиме розподіл коштів між різними напрямками Програми I у відповідні роки реалізації або внесення змін до Програми I.

Проєкти провадитимуться із залученням чеських, міжнародних і місцевих реалізаторів із приватного, неприбуткового й державного секторів, спираючись на загальну діяльність ЧР і ЄС в Україні. МЗС докладатиме зусиль для максимальної синергії з діяльністю інших чеських суб'єктів у регіоні (наприклад, незалежна робота неурядових організацій).

Параметри реалізації докладніше наведено в частині II цього матеріалу. Вони відповідають стандартам ЗРС і узгоджуються з принципами, сформульованими в декларації в Лугано.

Інструменти реалізації

Відповідно до чинних методик для реалізації гуманітарних, стабілізаційних проєктів і проєктів із розвитку використовуватимуться стандартні інструменти ЗРС й гуманітарної допомоги, оптимальні з урахуванням специфіки проєкту. Серед таких інструментів будуть переважно гранти, грошові пожертви за кордон, цільові грошові пожертви, матеріальні пожертви, евакуація поранених, підвищення спроможності українського (особливо медичного) персоналу, малі локальні проєкти, державні закупівлі, фінансові інструменти, стипендії на розвиток тощо.

Інші передумови реалізації

У контексті реалізації гуманітарних, стабілізаційних та відбудовчих заходів існує потреба у посиленні чеського дипломатичного представництва в Україні не лише на центральному рівні, а й на регіональному.

Чеська Республіка, серед іншого, має винятковий інтерес до участі у відновленні українських регіонів. На додаток до часткового розширення штату посольства ЧР у Києві (на одну дипломатичну посаду з можливістю найму максимум двох місцевих працівників) пропонується відкрити офіс посольства в Дніпрі, адміністративному

центрі другої за чисельністю населення області України, штат якого початково складатиметься з двох дипломатичних працівників й одного місцевого співробітника. Після оцінки діяльності, можливостей і безпекової ситуації в регіоні буде ухвалено рішення щодо подальших кроків, включно з можливим створенням Генерального консульства у Дніпрі.

Усі згадані кадрові й зарплатні потреби задовольнятимуться винятково в межах наявних лімітів кількості посад та обсягу видатків на заробітну платню, передбачених у статті «Міністерство закордонних справ».

Фінансування

Успішна реалізація програми передбачає початкове фінансування з чеських бюджетних ресурсів, до якого згодом можна буде залучити кошти від інших донорів, передусім Європейського Союзу.

Загальна сума коштів має бути розрахована таким чином, щоб не перевищувати обсяг надзвичайних асигнувань для України на 2022 рік. Пропонується, щоб ці кошти надавалися і в подальші роки, але зі спрямуванням, ширшим за суто гуманітарне чи стабілізаційне.

З урахуванням досвіду попередніх відбудовчих програм пропонується сконцентрувати бюджет у розділі «МЗС» у статті, яка дасть змогу фінансувати заходи, що належать до компетенції МЗС, а також, за необхідності, реалізовувати зовнішні бюджетні заходи. Водночас постанова створить умови для того, щоб міністр закордонних справ міг після обговорення на Міжвідомчій робочій групі з питань України затверджувати грошові пожертви за кордон за конкретними схваленими пропозиціями.

Програма I передбачає щорічну субвенцію з державного бюджету ЧР у розмірі **280 млн чеських крон Міністерству закордонних справ** (орієнтовно 110 млн чеських крон на гуманітарну й стабілізаційну діяльність, 20 млн чеських крон на проекти з реформування й демократизації, 120 млн чеських крон на діяльність із розвитку й відбудови, 30 млн чеських крон на проекти економічної дипломатії PROPED), а також 15 млн чеських крон на стипендії з розвитку під егідою **Міністерства освіти, молоді й спорту (14,5 млн чеських крон)** й на охорону здоров'я для стипендіатів від **Міністерства охорони здоров'я (0,5 млн чеських крон)**. Бюджетні асигнування на **МВС становлять 120 млн чеських крон** (орієнтовно 75 млн крон для програми «Допомога на місці» й 45 млн крон для програми MEDEVAC).

Йдеться про ідею забезпечити постійне надходження частини коштів, які було виділено в 2022 році на невідкладну допомогу й стабілізацію (загалом близько 364 млн чеських крон у розпорядженні МЗС). Залежно від подальшого розвитку подій уряд зможе ухвалити рішення про виділення істотніших коштів на наступні кілька років (у перспективі на період чинності Плану відбудови України, тобто до 2032 року) або про активізацію конкретних інвестиційних і змішаних інструментів.

Враховуючи очікуваний довгостроковий характер допомоги Україні, МЗС звернулося з проханням запровадити нову специфічну статтю в своїй частині Програми.

МЗС стежить за підготовкою **інструменту ЄС для фінансування проєктів допомоги Україні у відбудові**. Можливості залучення чеських суб'єктів можуть бути повноцінно розглянуті лише після публікації параметрів окремих проєктів. Це питання також обговорюватиметься в рамках міжвідомчої Робочої групи щодо України.

Важливим аспектом, який може збільшити шанси для залучення чеських підприємств до стабілізаційних і відбудовчих проєктів, фінансованих із міжнародних джерел, є специфічна додана вартість чеського внеску, яка має потенціал сприяти досягненню відчутних успіхів у діяльності з розвитку й відбудови в Україні. Ці вдалі практики можна буде розвивати й надалі з залученням українського та міжнародного фінансування.

Делегована співпраця

Іншою формою чеської допомоги Україні має стати реалізація проєктів у рамках моделі т.зв. делегованої співпраці, коли Європейська Комісія оголошує гранти на конкретні проєкти допомоги з розвитку й покриває їхні витрати. Чеська агенція розвитку (ČRA) з 2019 року відповідає акредитованим параметрам делегованої співпраці, має досвід реалізації двосторонніх проєктів в Україні, а отже, може бути кваліфікованим заявником щодо реалізації проєктів ЄС. Агенція готова ініціювати ці проєкти й подавати заявки на гранти в партнерстві з іншими суб'єктами.

Висновок частини I.

Програма I відповідає Порядку денному 2030 і Цілям сталого розвитку (SDGs), закріпленим і в чеській Стратегії закордонної співпраці з метою розвитку на період 2018-2030 рр. Чеська Республіка має конкретні компетенції у багатьох секторах, які можуть посприяти стабілізації й розвитку України й водночас поглибити експертний рівень чеських реалізаторів. Корисною буде можливість спиратися на програми, що фінансуються з інших джерел (ЄС, ООН, ПРООН тощо).

Програма I забезпечуватиме реалізацію гуманітарних проєктів, заходів зі стабілізації й розвитку на всій території України відповідно до поточних та очікуваних потреб. Йтиметься про заходи, які координуватиме МЗС і реалізовуватиме переважно інструментами, що є в розпорядженні МЗС/ČRA та МВС, а також інших зацікавлених відомств (наприклад, програма Aid for Trade у компетенції Міністерства промисловості та торгівлі, очікуване залучення відомств до реалізації проєктів PROPED через Спільний інструмент на підтримку економічної дипломатії тощо).

У період 2023-2025 рр. Програма I має стати внеском, зокрема, у ліквідацію збитків, спричинених війною, стабілізацію становища внутрішньо переміщених осіб і біженців, розмінування й невідкладну реконструкцію критично важливої інфраструктури.

МЗС активно інформуватиме чеську громадськість, ЄС та інші структури про реалізацію Програми I, що сприятиме утвердженню іміджу Чеської Республіки як відповідального, конструктивного й солідарного партнера. Про перебіг виконання Програми уряд інформуватиметься періодично, 1 раз на рік, а Міжвідомча робоча група з питань України – щонайменше тричі на рік.

Більшість видатків Програми I підлягатиме внесенню до витрат Чеської Республіки на офіційну допомогу з метою розвитку (ODA), що сприятиме покращенню загального рейтингу ЧР (через тривале невиконання своїх зобов'язань Чеська Республіка неодноразово посідала останні місця в статистиці ОЕСР).

Надання гуманітарної, стабілізаційної допомоги, а також підтримки розвитку створить сприятливі умови для подальших проєктів економічної дипломатії й залучення чеських компаній до відбудови України.

II. РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОЇ СПІВПРАЦІ (гарант – Міністерство промисловості й торгівлі)

Предметом цієї частини програми (Програма II) є комерційна частина відбудови України (націлена на розвиток бізнес-стосунків) та подальші зусилля, спрямовані на розвиток чесько-української економічної співпраці, зміцнення стійкості української економіки в довгостроковій перспективі й підтримку участі чеського підприємницького сектору у відбудовчих і спрямованих на розвиток проєктах Чеської Республіки й інших донорів. Співпраця на рівні чеських й українських суб'єктів господарювання не припинилася внаслідок російської агресії, знизилася лише її інтенсивність. Таким чином, нещодавно розроблені проєкти чеських компаній в Україні вже можна вважати частиною комерційного етапу відбудови країни. Цей етап спирається на стабілізаційні й спрямовані на розвиток процеси відбудови, триває одночасно з ними й матиме продовження в формі розвитку торговельно-економічних стосунків. Стрижневою категорією в цьому процесі має стати посилення стійкості української економіки, чому Чеська Республіка може посприяти насамперед через державну підтримку локалізації виробництва в Україні та зусилля з диверсифікації товарообміну.

Підвищений інтерес чеського бізнесу до України був очевидним ще до початку пандемії COVID-19 і відтоді лише посилювався, зокрема, з огляду на втрату інших ринків у регіоні. Позиція українського ринку, який поступово інтегрується у внутрішній ринок ЄС, наразі є дуже цікавою в геоekonomічному аспекті, як з погляду інвестицій, так і з погляду торгівлі. Також він є важливим джерелом сировини. Перенесення виробництва в Україну корелює з прагненням до скорочення ланцюгів постачання внаслідок пандемії. Ба більше, це природний процес, коли складніші форми виробництва розвиваються в Чехії, а ті, що мають порівнянні переваги в Україні, переміщуються туди.

Договірні-правова база чесько-українських торговельно-економічних стосунків

Головною платформою для координації торговельно-економічної співпраці між Чеською Республікою й Україною є чесько-українська Міжурядова комісія з питань економічного, промислового та науково-технічного співробітництва (МК), створена на підставі Угоди між Урядом Чеської Республіки та Кабінетом Міністрів України про економічне, промислове та науково-технічне співробітництво від 16 квітня 2004 р. Ця комісія є однією з небагатьох, які очолюються з обох сторін на міністерському рівні (з чеського боку – Міністерство промисловості й торгівлі). До її діяльності залучено більшість відомств і релевантних державних агенцій.

З 2007 року МК збирається з відносно постійною щорічною періодичністю, що робить її оптимальним інструментом для координації й моніторингу комерційного етапу відбудови. Тож у протоколах регулярних засідань Комісії в майбутньому знаходять відображення окремі проекти та діяльність чеських компаній на українському ринку. Головною перевагою МК є прямиий контакт між релевантними партнерами в кожному з органів України.

Задля ефективнішої координації участі чеських комерційних суб'єктів у відбудові України до структури МК було додано новий елемент – Бізнес-клуб Україна. Це робоча група, підпорядкована секретаріату чеської частини МК, метою якої є підготовка проектів чеських компаній до чергового засідання МК.

Бізнес-клуб Україна

Бізнес-клуб Україна (надалі Клуб) є об'єднувальною платформою для збирання відомостей та обміну інформацією про конкретні потреби й розроблені у відповідь на них проекти для відбудови України, а також для координації залучення до них чеського бізнесу. Іншими словами, це потужний інструмент для робочої комунікації з чеським бізнесом у контексті координації відбудови України. Керування Клубом здійснює Міністерство промисловості й торгівлі задля максимального залучення чеських компаній до процесу відновлення, обмеження небажаної конкуренції й пошуку відповідних синергій. З огляду на серйозність завдання й відносно фрагментарність соціальних партнерів таку платформу необхідно організувати безпосередньо на рівні державних органів. За потреби Клуб надаватиме інформацію про можливості чеського бізнес-сектору для реалізації Програми І. Водночас Клуб отримуватиме від Міністерства промисловості й торгівлі відомості про заплановані проекти у галузі відбудови й розвитку як із боку Чеської Республіки, так і з боку інших донорів. Клуб вживатиме заходів для того, щоб ця інформація стала доступною для найширшого кола підприємницького загалу в Чеській Республіці.

Членство в клубі відкрите як для окремих компаній, так і для соціальних партнерів. Функції секретаріату Клубу перетинаються з функціями секретаріату чеської частини МК. З-поміж інституційних партнерів залучено відомства, що беруть участь у роботі МК, а також агенції CzechTrade, CzechInvest, Господарську палату Чеської Республіки, Союз промисловості й транспорту Чеської Республіки (SPaD),

Конфедерацію роботодавців і підприємницьких спілок (KZPS), Чесько-українську торговельну палату, о.с, Українсько-чеську торгову палату (UKRCHAM) тощо.

Інструменти реалізації

Відповідно до чинних методик для фінансової підтримки залучення чеських суб'єктів господарювання до відбудови України використовуватимуться наявні про-експортні інструменти, які впроваджуватимуться у тісній співпраці з іншими відомствами, Клубом, Господарською палатою Чеської Республіки, SPaD, KZPS й іншими об'єднаннями, палатами й асоціаціями. Йдеться насамперед про підтримку участі у виставках, інкамінгових і виїзних місіях, інструменти на підтримку економічної дипломатії під егідою Міністерства закордонних справ (PROPED, PROPEA, PROPEA+), сприяння на місцях, забезпечуване закордонним представництвом CzechTrade.

Фінансування

Програма II передбачає щорічну субвенцію з державного бюджету Чеської Республіки у розмірі 85 млн чеських крон. На посилення про-експортних послуг під патронатом Міністерства промисловості й торгівлі було виділено 65 млн чеських крон (підтримка участі у виставках в Україні, інкамінгових і виїзних місіях, PROPED, Aid for Trade) та 20 млн чеських крон на витрати агентства CzechTrade на створення додаткових офісів в Україні й надання послуг, а також у зв'язку з діяльністю в регіонах.

Експортне фінансування й страхування з державною підтримкою

З початку війни в Україні надання експортного фінансування й страхування з державною підтримкою для нових бізнес-проектів було призупинено через високий рівень ризику. Щойно ситуація дозволить, експортне фінансування й страхування, надаване банками ČEB, a.s. та EGAP, a.s. в рамках їхнього продуктового портфеля та з дотриманням законодавчих та безпекових вимог, може бути відновлено. Рішення про те, чи надаватимуть обидві установи продукти, що виходять за рамки стандартної оцінки ризиків, має ухвалити уряд. Таке рішення передбачає необхідність покриття ризику державою у пропорції 1:1. Цій процедурі має передувати детальна фахова оцінка включно з відповідними запитами до державного бюджету, і з урахуванням правил надання державної підтримки.

Регіональний і секторальний підходи

Державна підтримка чеських компаній у рамках відбудови України буде максимально відкритою й інклюзивною. Проте, з огляду на обмежені можливості та з метою максимальної ефективності використання окремих інструментів і заходів має відповідати пріоритетам як у секторальному, так і в регіональному аспекті.

Що стосується секторального підходу, то перше установче засідання Клубу відбулося 29 червня 2022 року, і з того часу триває процес формалізації членства окремих суб'єктів і класифікації їх за секторами для подальшого надання

українській стороні комплексних секторальних пропозицій Чеської Республіки. Дотепер йшлося про такі сектори: технології захисту довкілля й знезараження; медичні технології; енергетика; транспортна промисловість. Існує також великий потенціал в інших галузях, таких як постачання чеського гірничодобувного обладнання й технологій переробки для українських шахт. Утім, цей список є радше ілюстративним і доповнюватиметься далі.

Що стосується регіонального підходу, то українська сторона неодноразово зверталася до чеської сторони з проханням у рамках планування відбудови обрати один український регіон, у якому взяти на себе роль координатора відновлення. Згідно з позицією української сторони, прийняття ролі регіонального координатора відбудови передбачає не загальне фінансування відбудови обраної території, а участь в ефективному менеджменті й значну присутність компаній з країни, що будуть залучені до відбудови на комерційних засадах.

Хоча, звичайно, неможливо розглядати питання відновлення країни до завершення гарячої фази конфлікту, безперечно, можна, обравши той чи інший регіон, підтримати українські військові зусилля на політичному рівні. Крім того, тепер набагато легше обирати між окремими областями й знайти регіон, привабливий для Чеської Республіки не лише з погляду відбудови. Вибір регіону для координації відбудови значно зміцнить позиції Чеської Республіки й чеських компаній у цьому регіоні в довгостроковій перспективі. Вибір однієї області для відбудови не означає, що чеські компанії не будуть залучені до проєктів в інших регіонах.

З огляду на вищезазначене, наша ідея полягає в тому, щоб Чеська Республіка запропонувала Україні свою координаційну роль у відбудові Дніпропетровської області. У випадку з приморськими територіями, на нашу думку, Чехію залучати недоцільно, адже вона не має великого досвіду роботи з приморською інфраструктурою. Стосовно східних регіонів поки що не зрозуміло, чи зможе українська сторона відновити контроль над цією територією в короткостроковій перспективі.

Дніпропетровська область, яка зараз цілковито підконтрольна Україні, має площу 32 тис. км² і населення 3,3 млн. осіб. Це друга за чисельністю населення й найбільша за площею область України. У 2021 році на регіон припадало 19% української торгівлі промисловими товарами, зокрема 15% товарообміну між Чеською Республікою й Україною. До війни в столиці Дніпровщини працював другий за величиною після Києва кластер чеських компаній в Україні. Активна співпраця між Чеською Республікою, зокрема між Міністерством промисловості та торгівлі Чехії й Дніпропетровською областю у діловій площині, вже відбувалася в останні роки. Другим за розміром містом регіону є Кривий Ріг, в околицях якого, серед іншого, видобувається стратегічна сировина для чеської промисловості – титанові руди й концентрати (98% імпорту з України) та залізні руди й концентрати (82% імпорту з України). З політичного погляду також цікаво, що Кривий Ріг є батьківщиною чинного президента В. Зеленського. Ще одним аргументом на користь вибору Дніпропетровської області є значна присутність чеської неурядової

організації «Людина в біді» у цьому регіоні, що може принести позитивний синергетичний ефект від чеської відбудовчої діяльності.

Висновок частини II.

Подальші можливості щодо чеського відбудовчого патронату будуть узгоджуватися з українською стороною після того, як цей процес буде схвалено урядом Чеської Республіки.